

Ulrika Andersson
Juni 2022

JOURNALISTPANELEN

RESULTAT JP14 – 2020

Journalister nöjda med mediernas coronabevakning

Omfattningen av svenska nyhetsmediers bevakning av coronapandemin 2020 har varit lagom. Journalistiken har hållit hög etisk standard och innehållet har varit informativt. Det tycker journalister när de utvärderar branschens insats. Resultaten kommer från Journalistpanelen, JP14, genomförd senhösten 2020.

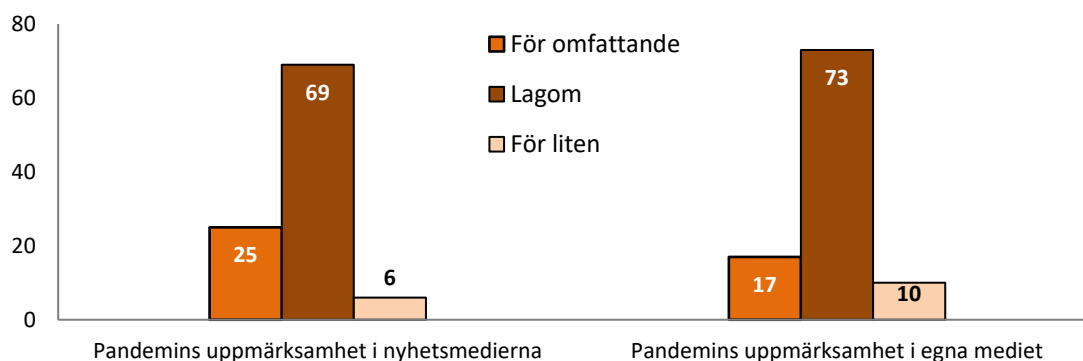
Coronapandemin är troligen en av de händelser som fått mest utrymme i svenska nyhetsmedier i modern tid. Nyhetsmedia har spelat en central roll som förmedlare av information till allmänheten om läget i världen och i Sverige, om smittorisk och restriktioner.

Hur klarade då medierna det första året av pandemibevakning? Den frågan ställdes i den fjortonde Journalistpanelen, JP14, genomförd under november och december 2020. Andra frågor som panelens journalister fick svara på var om pandemin fått några konsekvenser för den egna arbets-situationen. Totalt besvarade 851 journalister undersökningen.

Sansad bevakning av pandemin 2020

En klar majoritet av journalisterna, 69 procent, bedömde att svenska nyhetsmediers rapportering om coronapandemin under 2020 varit lagom i omfattning (figur 1). Sjuttiotre procent ansåg också att det utrymme som pandemin givits i det egna mediets bevakning varit rimlig. Var femte journalist menade dock att pandemin fått *något för stor* uppmärksamhet i nyhetsmedia generellt, medan var sjätte journalist gjorde motsvarande bedömning av situationen på den egna arbetsplatsen.

Figur 1 Uppfattning om omfattningen av svenska nyhetsmediers coronarapportering, 2020 (procent)

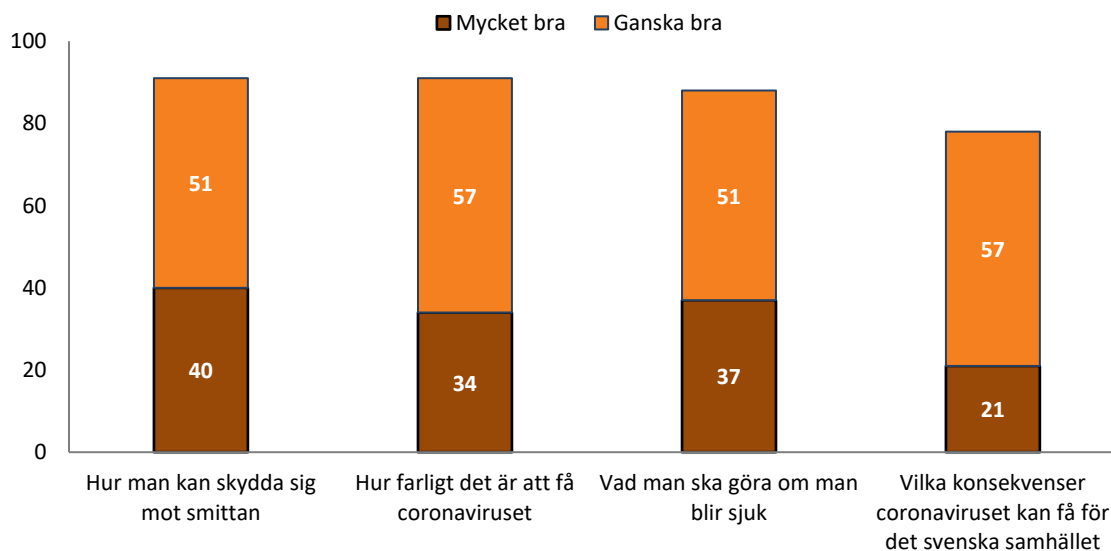

Kommentar: Frågorna löd *Tycker du att den uppmärksamhet som coronapandemin fått i nyhetsmedierna har varit? samt Om du tänker på din egen arbetsplats, tycker du att medierapporteringen om coronapandemin har varit?* Svartalternativen var *Alldeles för omfattande, Något för omfattande, Lagom, Något för liten, Alldeles för liten*. Antal svar var 822 samt 686.

Källa: Journalistpanelen 14, 2020.

Journalisterna gjorde också en mycket positiv bedömning av hur bra informationen i svenska nyhetsmedier har varit när det gäller ett antal olika aspekter. Nio av tio ansåg att informationen om hur man skyddar sig viruset, hur farligt det är att få viruset samt vad man ska göra om man blir sjuk, har varit bra (figur 2). Nästan åtta av tio tyckte också att nyhetsmedia har gett bra information om vilka samhällskonsekvenser pandemin kan komma att få.

Figur 2 Bedömning av hur bra svenska nyhetsmediers information om coronaviruset har varit under 2020 (procent)

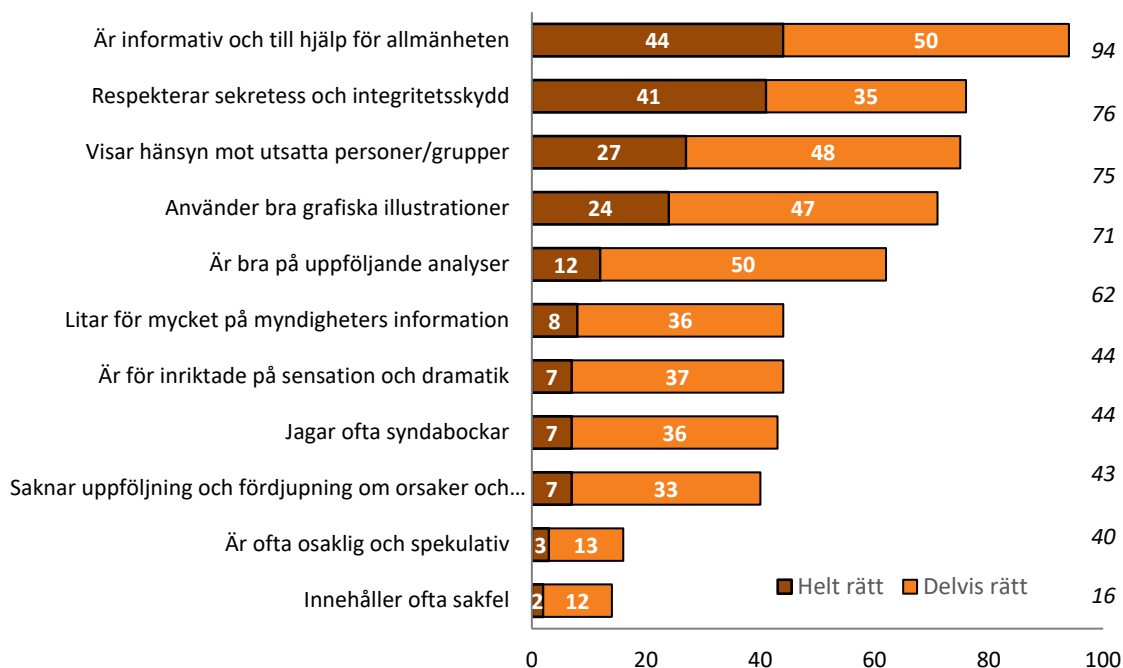
Kommentar: Frågan löd *Vad anser du om svenska nyhetsmediers information om coronaviruset när det gäller?* Svarsalternativen var *Mycket bra, Ganska bra, Inte särskilt bra, Inte alls bra, Ingen uppfattning*. Antal svar var 840.

Källa: Journalistpanelen 14, 2020.

Informativ journalistik med hög etisk standard – fast med något okritiskt hållningssätt

Undersökningen omfattade även frågor om kvaliteten på svenska mediers coronarapportering. Kvalitetsaspekterna knyter på olika sätt an till journalistikens uppdrag att informera, granska och fördjupa samt till etiska hänsyn och förmåga att illustrera den statistik och information som funnits att tillgå. Frågorna har varit formulerade som påståenden, där det varit möjligt att ange huruvida man bedömer dessa är rätt eller inte.

Uppfattningen att bevakningen varit informativ och till nytta för allmänheten hamnade toppade journalisternas bedömning, med 94 procent (figur 3). En tydlig bild målas också av att journalistiken lyckades hålla en etiskt hög standard och att bevakningen präglades av hänsynstagande. Förmågan att använda grafiska illustrationer och att göra uppföljande analyser hamnade också på plussidan. Samtidig framträdde också ett stråk av kritik, där medierna i sin bevakning litade för mycket på information från myndigheter, hade fokus på sensation och dramatik, jagade syndabockar och inte var tillräckligt kritiska eller ansvarsutkrävande. Däremot bedömdes inte journalistiken som osaklig eller präglad av sakfel.

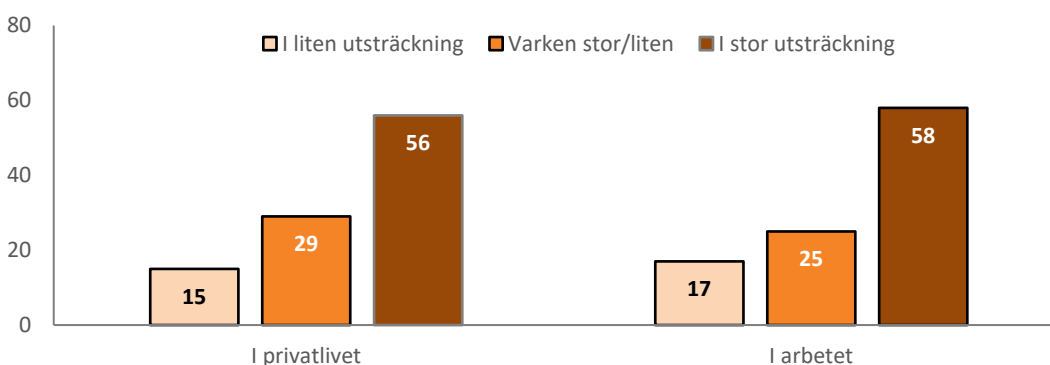
Figur 3 Bedömning av kvaliteten på nyhetsmediers bevakning om coronapandemin, 2020 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Vilken är din bedömning i följande fråga? I allmänhet kan man säga att svenska medi-ers rapportering om coronapandemin...* följt av alternativen i figuren. Svartalternativen var *Helt rätt, Delvis rätt, Varken eller, Knappast rätt, Inte alls rätt*. Antal svar var 836.

Källa: Journalistpanelen 14, 2020.

Pandemins påverkan på arbetssituationen

Pandemin påverkade inte bara journalistikens innehåll. Den fick också konsekvenser för journalisters vardag, privat såväl som i arbetet. Närmare sex av tio journalister, 56 procent, uppgav att den rådande situationen i stor utsträckning påverkat privatlivet, och en ungefär lika stor andel, 58 procent, upplevde att den också haft stor påverkan på arbetet (figur 4). Ungefär var sjätte journalist svarade att pandemin i november/december 2020 dittills haft liten påverkan på privatliv och arbete.

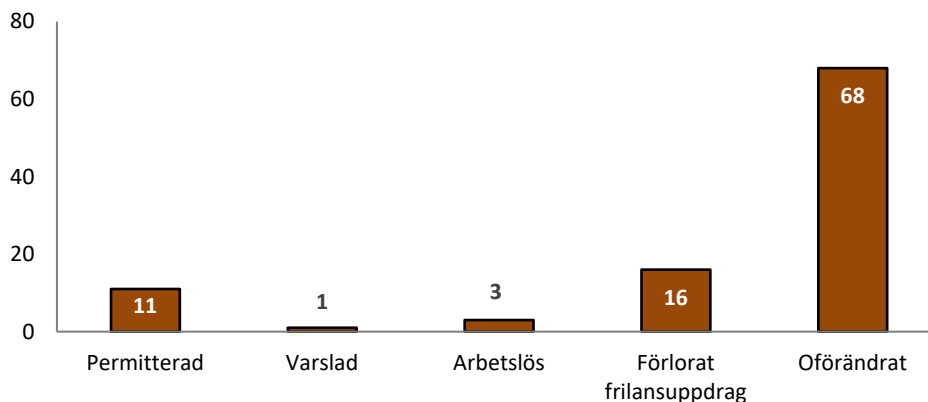
Figur 4 Upplevelse av i hur stor utsträckning pandemin påverkat privatliv och arbete, 2020 (procent)

Kommentar: Frågan löd *I vilken utsträckning påverkas du av coronaviruset och dess konsekvenser?* Femgradig svarsskala från 1 = *I mycket liten utsträckning* till 5 = *I mycket stor utsträckning*. Alternativ 1–2 har slagits samman till "I liten utsträckning" och 4–5 till "I stor utsträckning". Antal svar var 851.

Källa: Journalistpanelen 14, 2020.

Pandemin förde med sig stora konsekvenser för många företag, så även för mediebranschen. I studien uppgav 11 procent av journalisterna att de minst någon under 2020 varit permitterade, 1 procent hade blivit varslade och 3 procent arbetslösa. Sexton procent uppgav också att de förlorat frilansuppdrag. För en majoritet, 68 procent, var läget dock oförändrat. Och bland de som vid något tillfälle under pandemin permitterats eller varslats, var det bara ett fåtal som sedan blivit arbetslösa.

Figur 5 Pandemins konsekvenser för arbetet, 2020 (procent)

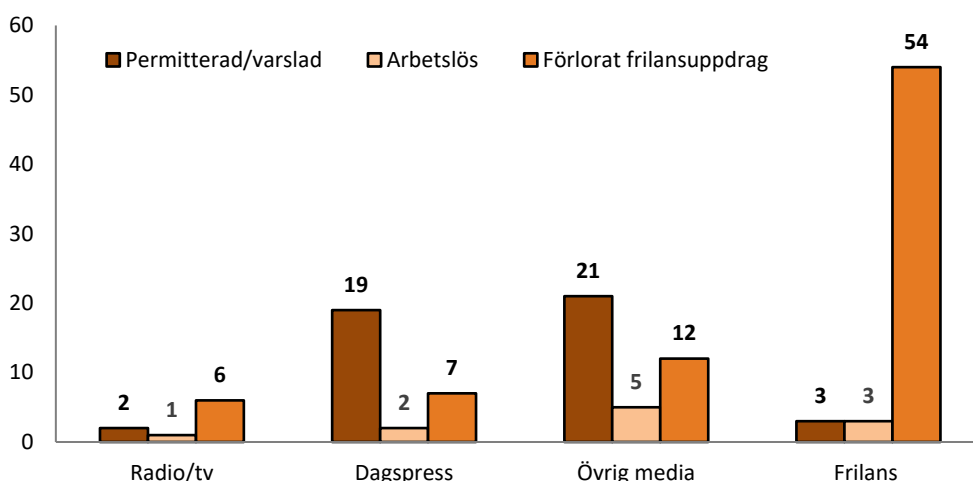

Kommentar: Frågan löd *Har du som följd av coronaviruset blivit något av följande?* Antal svar var 851.

Källa: Journalistpanelen 14, 2020.

Situationen varierade dock mellan olika delar av branschen. Minst drabbade var journalister anställda inom radio och tv, medan en relativt stor andel (ca 20 procent) av journalisterna inom dagspress och annan media under en kortare eller längre period tillfälligt permitterades (alternativt varslades). Den grupp som i störst utsträckning drabbades var dock frilansar, där 54 procent uppgav att de under 2020 förlorat frilansuppdrag på grund av pandemin (figur 6).

Figur 6 Pandemins konsekvenser för arbetet efter medieorganisation, 2020 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Har du som följd av coronaviruset blivit något av följande?* Antal svar var 851.

Källa: Journalistpanelen 14, 2020.

Om Journalistpanelen

Den fjortonde omgången av Journalistpanelen, JP14, genomfördes senhösten 2020. Undersökningen omfattade frågor om mediernas hantering av coronapandemin, oro för pandemin, förtroende för aktörer med ansvar för pandemihanteringen samt generellt förtroende för samhällsinstitutioner. Totalt besvarades enkäten av 851 journalister runt om i landet.

Resultatrapporter från JP14:

Journalistpanelen 14a – Mediers hantering av pandemin 2020

Journalistpanelen 14b – Pandemi-oro och förtroende hos journalister och allmänhet 2020

Journalistpanelen 14c – Samhällsförtroende hos journalister och allmänhet 2020

Samverkande forskare för frågor om mediers coronabevakning är professor **Bengt Johansson** (bengt.johansson@jmg.gu.se) och professor **Marina Ghersetti** (marina.ghersetti@jmg.gu.se), Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet. Resultaten har också analyserats i kapitlet "Med beröm godkänt: journalisters syn på kriskommunikation och journalistik" i boken *Journalistik i coronans tid* från institutet för Mediestudier (red. Truedsson & Johansson, 2021).

Ansvarig forskare för frågorna om pandemins påverkan på arbetslivet är docent Ulrika Andersson (ulrika.andersson@som.gu.se) vid SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Journalistpanelen drivs av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Enkätfrågorna utformas av samverkande forskare i samråd med ansvarig forskare, docent Ulrika Andersson vid SOM-institutet, och administreras via webbenkätverktyget Qualtrics.

Journalistpanelen är etikprövad och godkänd av Etikprövningsmyndigheten.

Deltagande i Journalistpanelens enkätundersökningar är frivilligt och panelmedlemmarna kan när som helst välja att avanmäla sig. Personuppgifter behandlas i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR), övrig kompletterande lagstiftning samt Göteborgs universitets regler för personuppgiftshantering. Uppgifterna behandlas konfidentiellt.

De svar som lämnas i enkäterna behandlas för forskningsändamål. Alla resultat presenteras anonymt och på gruppnivå i form av exempelvis procent, medelvärden och andra statistiska mått.

Har du frågor om panelen eller är intresserad av att delta? Kontakta ansvarig forskare:

Ulrika Andersson (ulrika.andersson@som.gu.se), docent och forskare vid SOM-institutet, Göteborgs universitet.
